

Direnen Meal

Akif Meali

Uluslararası Sempozyum

Mahya Yayınları 42
Direnen Meal: Akif Meali

Editör
Prof. Dr. Recep Şentürk

Yayına Hazırlayan
Vahdettin Işık

Kapak Tasarımı/Sayfa Düzeni
info@mahyayayincilik.com.tr

Baskı/Cilt
Step Ajans Rek. Matbaacılık Tan. ve Org. Ltd. Şti.
Göztepe Mah. Bosna Cad. No:11 Bağcılar/İstanbul
Sertifika No: 12266 T (0212) 446 88 46

1. Baskı, İstanbul, Şubat 2016
ISBN 978-605-5222-36-9

© Mahya Yayıncılık, 2016

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz.

Mahya Yayıncılık ve Eğitim Hizmetleri San. ve Tic. A. Ş.
Göztepe Mah. İnönü Cad. No: 78 Bağcılar/İstanbul
Sertifika No: 21182 T (0212) 441 16 47 F (0212) 441 16 13
info@mahyayayincilik.com.tr

Sahih/Salih Bir Fail Olarak Akif ve Kurban Olarak Meal

Suheyb Ögüt

Mehmet Akif Ersoy'un 10 yıllık çalışmasının ardından hazırladığı Kur'an-ı Kerim mealini yaktırmaya karar vermesinin içtimai-siyasi-ahlaki-ontolojik anlamı nedir? Zizekçi bir perspektifte böyle bir kararın kendisi sahih (otantik) bir "amel"e; İslam'da ise kurban etmenin bütün ontolojik anlamını ihtiva eden "salih" bir amele tevafuk etmektedir. Akif'in yazdığı mealden vazgeçmesi; onun büyük Öteki'yi reddettiğine, mevcut simgesel düzeni askıya aldığına ve kendi hayat keyfini kurban ederek simgesel olarak intihar ettiğine delalet etmektedir. Simgesel olarak intihar edenler, sahih bir fail olarak yeniden doğarlar. Tıpkı en temel hayat keyiflerinden biri olan, "dünya süsü" oğlunu kurban etmeye karar veren Hz İbrahim'in ve bizzat kendi hayatını kurban etmeye karar veren Hz. İsmail'in verdikleri kararlar "ölmeden önce öler" simgesel olarak intihar ettikleri ve ardından sahih ve salih birer fail olarak yeniden doğdukları gibi. 10 yıl boyunca bir meal yazmaktan daha zor olan bir amel varsa o da bu mealı yaktırmaya karar verebilmektir. Böyle bir amel, bizim gibi sıradan insanları kanunu donduracak kadar Yüce bir amel; bizim gibi sıradan insanlar için Allah'la kurbet kazanmanın nasıl bir kurban ufkunda gerçekleşmesi gerektiğini gösteren hakiki salih bir amel; mevcut siyasi düzeni değiştirip ıslah etmeye çalışan insanlar içinse bu uğurda işledikleri bütün amellerden vazgeçmeyi göze alabilmenin kendisinin tam da onları siyasi düzeni ıslah edebilecek sahih failler haline getirebilecek yegane imkan olduğunu gözler önüne seren sahih bir ameldir.

Kayzer Soze herkesin ismini anmaktan bile korktuğu bir mafya babası olmadan önce, bir gün evine geldiğinde Macar düşmanlarının karısı ve çocuklarını esir aldıklarını görür. Bunun üzerine kimsenin aklının ucundan bile geçmeyecek radikal bir amel işler: Silahını çeker ve gözünü kırpmadan karısını ve çocuklarını öldürür. Sonra da gördükleri delice amel karşısında donup kalan düşmanlarının hepsini birden katleder. Bu kısırsız alacağımız hisse, Zizek'in de söylediği gibi, Soze'nin amelindeki radikal boyutun tam da sahih (otantik) siyasi amelde de mevcut olduğu; amelin sahihliğinin Sozevâri bir simgesel intiharla ve bu intiharla tebarüz eden failleşmeyle rabıtalı olduğudur.^[242]

Evvvela bir yanlış anlaşılmanın önüne geçmek isterim: *Kayzer Soze*'nin ameli siyasi ya da dini açıdan sahih bir amel değildir. Fakat siyasi sahih ameldeki radikal boyutu ihtiva etmektedir. Soze karısı ve çocuklarını öldürdüğünde ahlak ve ahlakın kendisine yüklediği rolü askıya almış, kendisini simgesel olarak öldürerek bir başkası olmuş, bütün bir simgesel düzene meydan okumuştur. Tam da bu yüzden Soze'nin ameli canavarca bir ameldir. Rahmani olanın karşısındadır. Burada dikkatlerden kaçırılmaması gereken husus, Rahmani (salih) amelin, nefyettiği Soze'nin canavarca ameli gibi radikal bir boyuta sahip olduğudur. Salih amel Soze'nin amelinin nefyetmekle kalmaz aynı zamanda ondaki radikal boyutu da muhafaza eder.

Sahihi amelde sadece basitçe rûhi alemimi ifade ya da aktüalize etmem. Daha ziyade kendimi, kimliğimin çekirdeğini yeniden tanımlarım. Bu anlamda sahih amel İslam'daki salih amelle derinden irtibatlıdır. Salih amellerin hedefi Hz. Peygamber'in (sav) de buyurduğu üzere amilin kendisini ölmeden önce öldürmesidir. Böyle bir ölüm, amilin vahyi nefyeden bütün bir simgesel düzeni (örf, hukuk, devlet, moda, normatif felsefi, bilimsel, siyasi söylemler vs) ve bu düzen tarafından kendisine tevdi edilen rolü tümünden reddederek simgesel bir şekilde kendini öldürmesi ve yeniden hakiki bir fail olarak doğması anlamına gelmektedir. Salih amel tıpkı sahih amel gibi tam da simgesel bir intihar demektir ve bu yüzden Sozevari canavarca amelin ontolojik simetriğine karşılık gelmektedir.

Simgesel intiharda sizi hayata (simgesel düzene) bağlayan, size belli bir anlam ve kimlik veren en değerli parçanızı; hayat cevherinizi, keyfinizi

[242] Zizek, Slavoj, *The Fragile Absolute, or Why the Christian Legacy is Worth Fighting For*, Verso: London; New York, 2000, s.156

kurban edersiniz: Adınızı, unvanınızı, paranızı, hayvanınızı, malınızı, canınızı, çocuğunuzu, karınızı, kocanızı vs. Neden? Çünkü ancak bu şekilde yeniden doğabilir, simgesel düzenin kölesi olmaktan kurtulmuş bir fail haline gelebilirsiniz. Kurban, failleşmenin yegane imkanıdır. Nitekim Allah'ın (cc) Hz. İbrahim'den en başta Hz. İsmail'i kurban olarak istemesi boşuna değildir. Allah'ın çok seküler bir göz için -haşa!- "canavarca" gibi görünen bu isteğinin arkasında elbette ki kendisinin kana ve ete ulaşma isteği yoktur. Bilakis Allah hem Hz. İbrahim'in hem de Hz. İsmail'in fail (muttaki) haline gelmelerini istemekte, onlara bu minvalde merhamet etmektedir. Hz. İbrahim oğlunu, Hz. İsmail canını kurban etmeye karar verdiğinde her ikisi de çoktan simgesel olarak intihar ederek ölmüşler ve yeniden başka bir insan, bambaşka bir fail-i sahih, amil-i salih olarak doğmuşlardır.

Akif'e kadar bütün İslam tarihi simgesel olarak intihar eden ve yeniden sahih ve salih bir fail olarak doğan velilerle doludur. Bu minvalde, Akif'i de daha iyi anlamamızı mümkün kılacak en çarpıcı misallerden biri elbette ki Aziz Mahmud Hüdayi'dir. Üftade hazretlerine intisap etmeden önce Bursa kadısı olan Aziz Mahmud Hüdayi, şan, şöret, mal, mülk, mevki ve makam sahibi biri olarak hayatını sürdürmekteydi. Ve Üftade hazretlerine intisap etmesinin esas şartı sahip olduğu her şeyi terk etmesi ve bunun ispatı olarak da pazarda ciğer satmasıydı. Nitekim Aziz Mahmud Hüdayi bu şartı yerine getirdi ve ahalinin şaşkın ve acıyan bakışları altında pazarda bir Bursa kadısı olarak ciğer sattı. Aziz Mahmud Hüdayi'nin pazarda ciğer satması, kendisinin bütün bir simgesel düzeni, üzerinde her zaman bakışını hissettiği o anonim Öteki'yi tamamen reddetmesi anlamına gelmektedir. Kültür düzeni anlamına gelen simgesel düzeni reddetmek ancak bu düzenin, faillerin arzularına empoze ettiği nesnelere, keyif cevherlerini kurban etmekle, onlardan tamamen vazgeçmekle mümkün olur. Lacancı psikanalizden çıkartacağımız temel hikmetlerden biri de arzunun ya da daha hususi bir ıstılahla hevanın yöneldiği nesnelere belirleyenin standart gündelik dilde cemiyet, psikanalizde büyük Öteki ya da simgesel düzen dediğimiz merci tarafından belirlendiği yani hevanın failler-arası bir mahiyet arz ettiğidir.

Afrika'nın ücra köylerinin birinde yaşayan bir Bongo erkeğinin yüzünü tamamen boyamayı, kulak memesini beş santim sündürürek açılan boşluğa tahta koymayı, kısacık bir donla ulu orta gezmeyi arzu etmesinin sebebi temelde onun şahsi hevasının dolaysız olarak onu böyle yön-

lendirmesi değildir. Bilakis içinde bulunduğu cemaatin/cemiyetin bu faile heva nesnelерinin neler olması gerektiğini çok önceden belirlemiş olmasıdır. Nitekim benim de gömlek giymeyi, saçlarımı uzatmayı, klasik musiki dinlemeyi arzu etmemin ve Bongo erkeğinin arzu ettiklerini arzu etmemin temel sebebi kendi hevam değil kendi hevamın bu nesnelere yönelmesini empoze eden Türkiye cemiyetinin, simgesel düzenin kendisidir. Dolayısıyla heva ile mücadele etmek demek aslında tam da büyük Öteki'yle, simgesel düzenle, cemiyetle mücadele etmek demektir. Hiçbir zaman failer kendi hevalarıyla dolaysız bir ilişki kuramazlar. Aksine bu ilişki her zaman için büyük Öteki'nin dolayımıyla mümkün olmaktadır.

Merhum Akif 10 yıla yakın bir sürede yazdığı meâlî yaktırmaya karar verdiğinde sadece sıradan bir insan için kendisini hayata en çok bağlayan bir işi na-tamam bırakmak olmak gibi yakıcı bir amelî üstlenmiş olmakla kalmamış, aynı zamanda, büyük Öteki'ye, mevcut Kemalist simgesel düzene karşı da, onun kendisine tahsis ettiği fail konumunun koordinatlarını değiştirip boşa çıkartacak şekilde meydan okumuştur.

Kulu cennete götüren amelleri değil, Allah'ın rahmetidir. Hz. Peygamber (sav) "*Kendim de dahil olmak üzere amel hiçbir kimsenin cennete gitmesini temin etmez*" buyurmuşlardır (Buhari "*Tevhid*", 25, "*Rikak*", 18). Salih amellerin amacı cennete gitmektir ama ameller tek başlarına bunu başaramazlar. Sahih ya da salih, ameller başarılı, tamamlanan, kemale erdirilen fiiller değildir. Tam aksine failer amellerinin içinden geçerler; kendilerini amelleriyle tanımaz, amelleri ölçüsünde kendilerine değer biçmezler. Sahih amelin asıl amacı yeni bir siyasi düzen kurmak olduğu için bu düzen kurulana dek siyaset açısından nihai tahlilde başarılı değildir. Ve hiçbir siyasi düzen eksikten münezzeh olamayacağı için siyasi salih amel yeni bir siyasi düzen kurmuş olsa bile bu düzendeki asla doldurulamayacak eksikliği her şeye rağmen doldurmaya çalışmak mecburiyetinde olduğu için hiçbir zaman mutlak bir başarıya ulaşamaz. O halde salih ve/veya salih amelin başarısı nedir? Tam da işlenmiş olmaları, verili durumun koordinatlarını değiştirerek bizleri fail haline getirmeleridir.